

# Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 41.

A' Magyar Kurir 46-dik darabjához.

## Magyar Ország.

A' Posonyi A. C. tartó Gymnasiumban tanuló ifjaknak száma 483-ra tételik, a' kik közül 137-ten Philosophiát és Theologiát, 243. Rhetoricát és Grammaticát, a' két Polgári iskolákban 103. az alsóbb iskolákat tanulják. Hogy ha ezekhez a' tanuló leánygyermekéki hozzáadattatnak, a' Posonyban tanuló ifjaknak számát három ezerre könnyen lehet tenni.

A' múlt Október 26-dik napján, F. Tiszt. *Szvorényi Mihály* tudós Hazafi, Hahóti Apatur, Keszthelyi Plébanus, és azon nevezetű Egyházi Megyének Al-Esperestje, Theologiae Doctor, több T. N. Varmegyéknek Tablabilirája, 's hajdan Pesti Theologiae Professor, ugyan ott, t. i. Keszthelyen meghalálozott életének 68-dik esztendőjében. Nem csak tudománya, hanem több tudós munkái által is emeretessé tette ő magát a' Magyar Hazában.

Ezen megholt Tisztelendő nagy érdemű, és tudományú Hazafin kívül, a' múlt Novemberben megfosztattuk egy olly nagy lelkű Hazafiatól, kinek emlékezete a' későbbi maradékoknak is szívekben, és szájokban fennfogmaradni. Ez a' nagy lelkű Hazafin *Gubernáth Antal* Ur a' Posonyi királyi Akademiának egy igen érdemes tagja, és különbkülömbféle tudományokban Tanítója volt. Született 1757-dik esztendőben, T. Mosony vármegyének Rajka nevű mezővárosában; a' világi böltségre tartozó tudományait Győr Sz. Kir. városban végzette el, mellynek jeles tanúbizonyosságait is adta. A' Törvényes Tudományokat Bétsben kezdette halgatni, 's azután N. Váradon gyakorlásba vette azokat. Idővel a' katona élettől eltúszván az ismét visszatért a' Musákhoz, és a' Magyar Nyelv és Litteratura tanítására hivat-

tatván, a' Posonyi Kir. Academiába, és azon székiibe 24 esztendeig ült, 's ugyan ott *Institutiones Linguae et Litteraturae Hungaricae* tizmalatt szép munkát adott ki, a' Nemzeti Nyelvmívelő ifiaknak kezekbe. Ezen tudós munkájában előadta a' Magyar Grammaticát, Syntaxist, a' M. Nyelv külömbkülömbféle kimondásának rövid magyarázatját, és a' Magyar írásmódjának sokféle példait. Ezeken kívül sok Magyar verseket is adott ki, mellyeket itten előszámlálni vagy leírni sok volna.

Különös ditseretére szolgált életében ennek a' tudós ferfiúnak, sőt szolgál halála után is, hogy ő 1805-dik esztendőben magát önként a' haza védelmezésére ajánlotta, és a' Posonyvármegyei felkelő gyalogseregnek kapitányává tételik, azt a' fegyverben szüntelen gyakorlotta, 's a' hadi mesterségre tanította. De a' körünyüállások megváltozván, a' hadi életől lemondott 's visszatért a' szelid musákhoz. Azon esztendőben, ugyan azon Posonyvármegyében. Actuáriusi hivatalra emeltetik, mellyért a' ditsősségnel egyéb jutalmat nem vett. Gyakran megeseit, hogy a' Posonyi kir. Academiának egyik vagy másik tanítója megbetegedvén, vagy a' tanítói hivatal megüresedvén, helyette tanítói hivalt viselt, a' melly jó hazafiuságáért, és önként magára vállalt hivaltat a' Professzoroknak felelőzetését nyerte meg.

A' Franziáknak 1807-dik esztendőben Auszriába és Magyarországba való bétütesek után betegeskedni kezdvén 1812-dik esztendőben Professori hivaltól Lútsut vett, 400 forint penzióval megelégedvén; azonközben az ifjaknak magános tanításától megüszűnt; végtére a' sok munka által megerőtlenedvén fulladónyavalába esett, és a' gyógyítás végett a' Posonyi kö-

nyörülő barátok gyógyító házába 1812-dik esztendőben meghalálozott. Egy férfiú, és két leány magzatokat hagyván maga után, ugymiat Gubernáth Eleket a' Cs. Huszár Regemegtfjének főhadnagyát, két leányais élnek, 's némelly uriházakban a' kisaszszonyok nevelésében és tanításokban foglalatoskodnak, Megholt teste felett Főúitzelendő Jordánszky Elek Posonyi Kánonok és Apátur mondott hálelti predikáziót, sok uri személyek, Professzorok, és tanuló ifiuzág jelenléteben.

Mivel tudós Hazánkfiúi haláloknak említésben foglalatoskodunk: méltó N. Váradi Jeles Orvos Doctor, *Fodor Ferentz* Urrólis emlékezeret tenni, a' ki jól értett Orzasi tudományát ott három esztendőnel tovább nem gyakorolhatta, hanem betegségbe esvén a' mult Mindszenthavának 15-dik napján e' világból kimúlt. Mivel sok szegény lakosoknak szolgált tudományával, azoknak szereteteket megis nyerte, a' kik temetésére megjelenvén sok könyhullatásokkal kísérték őtet a' sírba. Rövid élete, gyakorta való erőtlensége miatt, huszonnyolt esztendőknél többre nem terjedhetett.

Tek. Ns. Trentsén vármegyének *Dubnitza* nevezetű mezővárosában November 22-dik napján estvéli hetedfél óraker az odavaló oskolamester istálójában tűz támadván, mind az oskolaház, mind az avval szomszédos parochia megemésztettek, és mivel akkor felette nagy szél fújt, és a' tüzet széllyel hordta, sok házakat és másféle épületeket megemésztett, sőt vség tere az odavaló fényes templomnak és toronynak sem kedvezett. A' toronyban volt harangokat elolvásztotta, 's magát a' toronyt ledöndötte.

A' Vázi Siket-Némák Institutumának, 1807-dik esztendőtol fogva a' jelenvaló időkig következendő jótetemények küldetek: *Kimkó Mihály* a' Csejtej Plébánus és Esperest Ur 1807-dik esztendőben küldött 50 for. T. Biharvármegye

212 fl. 23 x. — T. Kvassóvármegye 77. f; T. Torontálvármegye 4 f. 7 x; a Vázi Püspöki Megye részszerint külömbkülönböféle házassági dispensatiókkhol, részszerint jótetemény gyanánt 164. f. 44. x; az Albáni evaangyelika Megye, Vasvármegyében 25 f. 21/2 x; T. Baranyavármegye 119. f. 41 x. F. Tiszt. Waisz Iguátz Apátur és Bajmótzai Pfébánus testamentomban 100. f. hagyott; T. Nitrvármegye 280. f. 27. x; egy timár legény testált 50. f. a' Komáromi evang. Ekklésia 15. f. küldött; a' Flómei Kormánysszek 50 f. 13 x; a' Szathmár-Némethi Plébánus és Kánonok 10 f; We-rötzevármegye 13 f; egy Veszprém Vármegyei Megyéből való Plébánus, a' ki magát nevezetui nem kívánja, 2000. forintokat. 's a' f.

Mivel ennek a' megbetsülhetetlen Intézetnek tsak neveis alig esméretes a' két Magyar Hazában; szükségesnek itelem annak eredetét, és első alkotóját megemérlhetni. Ennek elsőrugója és alkotója Tek. Császár András Ur nagy lelkü Hazánkfia, Ns. Gömörés több Vármegyéknek Fő Táb-labirája volt, a' ki néhány esztendőkkel ezelött (az esztendő száma eszembe nem jut) Familiája dolgában ide feljövén és itt mulatván, az idevaló Siket-Némák házába elment, az abban lévő siket-néma ifjaknak írásban, beszédben 's egyebekben való gyakoroltatásokat álmélkodva halgatta, 's mindjárt akkor feltette magában, hogy F. Urunk eogedelmével egy illy hasznos Intézetet fog M. Hazánkban felállítani. Mivel semmi fundusa nem volt ennek a' Vázi Siket-Némák Institutumának, a' fellyebb nevezett nagy lelkü Hazánkfia mindenféle irt, alamisnát kért, 's nyertis olly bőséggel, hogy annak fundamentomát megvethette, 's azt minden túlajdon hasznakeresése és verese nélkül felisállította, mellyben már most a' Magyar Siket-Néma ifjak, minden vallásbéli külömbség nélkül bévétetnek, neveltetnek é taníttatnak. Annak Főigazgatója mindenko a' helybeli Püspök vagy annak Suffraganeusa